

Nr 38.

Af herr Olsson i Kullenbergstorp, om höjning af förslagsanslaget till förbättring af pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt.

Uti en till 1909 års Riksdag afåten proposition (nr 85) hade Kungl. Maj:t bland annat föreslagit Riksdagen att till förbättring af pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt bevilja å extra stat för år 1910 ett förslagsanslag å 90,000 kronor. Sedan ärendet behandlats i statsutskottet hemställde detta, att Riksdagen endast i så måtto måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag, att å extra stat beviljades ett förslagsanslag å 31,000 kronor, till förbättrande af pensionerna för de af handelsflottans pensionsanstalt i fjärde klassen pensionerade med 30 kronor pr år för dem hvardera. Denna utskottets hemställan bifölls af Riksdagen. Uti den statsverksproposition, som förelagts innevarande års Riksdag föreslår Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte bevilja å extra stat för år 1911 ett förslagsanslag å 31,000 kronor, att utgå till handelsflottans pensionsanstalt för att förbättra pensionen med 30 kronor till hvardera af i fjärde klassen pensionerade sjömän.

Genom det beslut, som Riksdagen i fjol fattade i föreliggande fråga, hafva pensionsförhållandena vid handelsflottans pensionsanstalt blifvit, enligt min åsikt, nära nog ohållbara. I denna pensionsanstalt pensioneras sjöfolk i fyra skilda klasser, med resp. 160, 120, 100 och 60 kronor pr år. I den fjärde klassen utgå pensionerna, enligt Riksdagens beslut, från och med i år med 30 kronors förhöjning, eller sammanlagdt med 90 kr. per år. För pensionsanstalten gäller äfven den bestämmelsen, att pensionsrummens antal skola vara sex gånger så många i fjärde klassen som i hvardera af de tre första klasserna. Denna bestämmelse har verkat därhän, att pensioner i fjärde klassen kunnat utdelas någorlunda omedelbart efter det pensionsansökningarne blifvit granskade och godkända, medan

däremot i första klassen finnes den 1 januari i år pensionsansökningar kvarliggande från år 1901, utan att pension kunnat beredas därtill berättigade; i andra klassen kvarligga dylika ansökningar sedan år 1902 och i tredje klassen sedan år 1900. Vid jämförelse med t. ex. tredje klassen, hvori pensioneras styrmän och maskinister, alltså folk hvars ekonomiska villkor ej skilja sig synnerligen från sjömännens, som pensioneras i fjärde klassen, märkes disproportionen i den verkliga pensioneringen synnerligen skarpt. Under antagande att en pensionär i fjärde klassen har sina ansökningshandlingar klara i rätt tid erhåller han en årlig pension från omkring 56 lefnadsåret med 90 kronor, medan en pensionär i tredje klassen erhåller, under lika förhållanden, först från det 65 eller 66 lefnadsåret en årlig pension af 100 kronor. Det är tydligt, att af de senare aflida många innan fyllda 66 år, dessa få ingen pension alls; de som öfverlefva kunna beräknas i medeltal för hela sin lifstid erhålla ej ens hälften af den pension, som en pensionär i fjärde klassen uppbär under sin lifstid. Erinrar man sig då, att pensionerna i tredje klassen, från början afsetts att vara bättre än i fjärde klassen, inser man lätt att någon rättelse är nödvändig. Vid förfrågan i handelsflottans pensionsanstalt har jag erhållit den upplysningen, att förhållandena i anstaltens trenne första pensionsklasser nästan absolut säkert kunna förutses blifva ännu sämre, så att väntetiden för pensionens erhållande sannolikt om några år stiger med ännu ett eller annat år. Man kan då gärna säga, att det att erhålla en pension i någon af de tre första klasserna blir mera en förhoppning än en verklighet, då förhållandena i första och delvis äfven i andra pensionsklasserna i stort sedt äro likartade med dem i tredje klassen.

Det är helt säkert af stor betydelse för landet att något åtgöres, så att ej den mest intelligenta delen af Sveriges sjöfolk i rent missmod lämnar sitt fädernesland och förströs bland alla andra sjöfartsidkande nationer. Hvad en sådan eventualitet skulle betyda för t. ex. örlogsflottans mobilisering inses nog utan vidare af en hvar. Det kan ej heller vara klokt att så försämra möjligheten för pensions erhållande för sjöfolket mot hvad det var i pensionsanstaltens första verksamhetstid, ty helt säkert är statens direkta och indirekta inkomster af sjöfarten nu mångdubbelt större än hvad den då var, dels genom större tonnage nu och dels genom att handelsflottan nu till större delen af tonnaget består af ångbåtar. Hade man tagit hänsyn till det senare förhållandet, då anslagets ökning bestämdes vid anstaltens upprättande efter tonnagets ökning, i sådan proportion, att ett ångbåtston motsvarade tre segelfartygston,

hvilket plägar vara den vanliga beräkningsgrunden, så hade helt säkert pensionsanstalten haft stora fonder, i stället för att nu ej kunna uppfylla sitt ursprungliga ändamål.

Under förutsättning att grunderna för handelsflottans pensionsanstalts verksamhet i hufvudsak blifva orubbade och pensionärerna i fjärde klassen erhålla, i enlighet med Riksdagens beslut, 90 kronor i årlig pension samt med hänsyn till, att man på andra områden något höjt pensionsåldern synes mig bästa lösningen af frågan vara, att pensionsanstalten sättes i stånd, att senast fem år efter det pensionsansökningarne inkommit och godkänts af pensionsanstaltens direktion, utdela pension åt därtill berättigade, oafsedt om pensionsrum åt dem kan, i enlighet med reglementets bestämmelser, beredas eller icke. Visserligen blefve äfven i detta fall pensionerna i de högre klasserna, särskildt i den tredje, något sämre än i fjärde klassen, då man tager hänsyn till pensionärens hela lifstid, men alltid kvarstode då utsikten för sjöfolket, att pensionen ej resulterade i blott och bart en förhoppning, som i de flesta fall ej förverkligades och att pensionärerna i de tre högre klasserna kunde finna, att äfven *något* gjorts för dem.

Från handelsflottans pensionsanstalt har meddelats mig, att innan 1906 års början inkommit följande antal pensionsansökningar, för hvilka ej pensionsrum kunnat intill den 1 januari i år beredas: i första klassen 115, i andra klassen 63 och i tredje klassen 96. Samtliga dessa ansökningar äro således öfver fem år gamla. Pensionsbeloppen äro i de tre första klasserna resp. 160, 120 och 100 kronor årligen. Uträknar man hvad som skulle erfordrats för att pensionera de nu nämnde den 1 januari 1910, skulle beloppet utgjort 35,560 kronor pr år. Om hänsyn toges till att åtskilliga affidit under dessa 5—10 år sedan ansökningarne inkommit till pensionsanstalten, kan denna summa helt säkert minskas med 10 % eller till i rundt tal 32,000 kronor, hvilken summa således årligen erfordras för att förverkliga pensioneringen i enlighet med detta förslag.

Uti statsutskottets utlåtande vid 1909 års riksdag med anledning af Kungl. Maj:ts proposition rörande sjöfolkets pensionering anförde utskottet som skäl för afslag, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag kunde förgripa den pågående utredningen om allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring. Härtill kan anmärkas, att sjöfolket och redarne många gånger yrkat på utredning om en tillfredsställande pensionering af sjöfolket, men att man alltid strandat på frågan om den allmänna arbetarepensioneringen, oaktadt det nog kan sättas i fråga om ej en

särskild pensionering endast för sjöfolk vore ur alla synpunkter att föredraga. I hvilket fall som helst kan, huru en allmän pensionering i en framtid än organiseras, en pensionering af sjöfolket på så anspråkslöst sätt som jag föreslagit, ej lägga något hinder i vägen för den förra frågans lösning, ty hvad jag föreslagit är ju i alla fall för sjöfolket sämre än pensionsanstaltens bestämmelser voro i anstaltens första tid, och jag har aldrig hört, att denna pensionsanstalt stode hindrande i vägen för den större frågans lösning. Vidare anser utskottet att saknaden af begränsning af antalet pensionärer skulle kunna medföra vidt gående konsekvenser. Dessa konsekvenser kunna dock ej blifva andra än att, om antalet pensionsberättigade skulle blifva stort, kommer också vår handelsflotta i utrikes fart att ökas; denna konsekvens rädes jag ej för, ty vår sträfvan går ju ut på att så skall ske. Det är ägnadt att förvåna, att utskottet ej delar denna uppfattning. Blifver handelsflottan större, än nu, blifva äfven statens inkomster af sjöfartsnäringen större och hvad som utgår till pensioneringen af sjöfolket blir endast en (liten) bråkdel däraf. Att handelsflottan har behof af de män, hvilkas pensionering här är fråga om, står klart för mig, ty utan dem blefve det nog svårt, kanske omöjligt, att bedrifva sjöfart under svensk flagga.

På grund af hvad sålunda anförts, tillåter jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte till förbättring af pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt å extra stat för år 1911 bevilja såsom förslagsanslag, utöfver af Kungl. Maj:t föreslagna 31,000 kronor, ytterligare 32,000 kronor, eller tillsammans 63,000 kronor, för att nämnda pensionsanstalt, utan förändring af bestämmelserna för pensioneringen i öfrigt, må dels till samtliga anstaltens pensionärer i fjärde klassen som förhöjd pension till vardera utgifva 30 kronor årligen och dels tilldela pension åt alla, enligt reglementet pensionsberättigade, senast fem år efter det direktionen emottagit och godkänt ansökningarne om pension.

Stockholm den 26 januari 1910.

Olof Olsson

i Kullenbergstorp.

I motionens syfte instämma:

Dan Broström. V. R. Lundgren. Carl L. Olausson.
Carl Sandquist. Sig. A. Carlsson i Solberga. Esbjörn Pärsson.
Oscar N. Olsson. N. Åkesson.